

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Шувар Наталія, Закалик Галина	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ УВАГИ РЕАБІЛІТОЛОГІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ	423
Янківська Анастасія	ІСТОРИЧНА КОНЦЕПЦІЯ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ЯК ІДЕОЛОГІЧНИЙ ФУНДАМЕНТ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	427
Chaban Nelya	BIOECONOMY AND BIOTECHNOLOGICAL ENTREPRENEURSHIP: THEORETICAL APPROACHES AND CONTEMPORARY INTERPRETATIONS	429
Krokhmal Oleksandr	UKRAINIAN MENTALITY BETWEEN TRADITION AND MODERNIZATION: A PHILOSOPHICAL ANALYSIS	434
Severynchuk Oleksii	EVERYDAY LIFE PRACTICES OF UKRAINIAN MIGRANTS ABROAD AS A FOCUS OF SOCIOLOGICAL RESEARCH: ADAPTATION, INTEGRATION AND CONFLICTS	436

СЕКЦІЯ 5. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ, ТРАНСКОРДОННА СПІВПРАЦЯ ТА МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ

Андрусик Владислав	СТРАТЕГІЯ WINWIN ЯК ІНСТИТУЦІЙНА ОСНОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ ВІДБУДОВИ НАПІВПРОВІДНИКОВОЇ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ	442
Бабіна Валентина	РЕГІОНАЛЬНІ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	446
Беньковський Сергій	ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ РЕФОРМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО УКРАЇНИ	449
Галіцян Ольга	ПРОГРОМАДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ВИМІРАХ ІННОВАТИЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕДУКАЦІЙНОГО СТРАТЕГУВАННЯ	452
Гедікова Наталя	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНИХ ЗМІН МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН	455
Громико Олександра	ВПЛИВ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ	458
Даник Вадим	ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З НАВІГАЦІЙНОЇ ВАХТИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	461
Дерев'янку Ігор	ІНСТИТУЦІЙНА ТА БЕЗПЕКОВА АСИМЕТРІЯ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ З НАТО	463
Дидик Олександр	АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: МІЖ ЗОВНІШНЬОЮ ОБУМОВЛЕНІСТЮ ЄС ТА ВНУТРІШНІМИ БЕЗПЕКОВИМИ ІМПЕРАТИВАМИ	466
Іванова Наталія Федосова Олександра	УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ПАРТНЕРСТВ У ФРАНКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ (ANNUAIRE FRANÇAIS DE RELATIONS INTERNATIONALES)	470
Іванова Наталія Василега Софія	ТРАНСФОРМАЦІЯ ЧЕСЬКОЇ МОДЕЛІ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ В ДЗЕРКАЛІ ФРАНКОМОВНОЇ АНАЛІТИКИ (СІЧЕНЬ 2026 РОКУ)	474

Дерев'янюк І. П.,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин та стратегічних студій
Державний університет «КАІ»
м. Київ, Україна

ІНСТИТУЦІЙНА ТА БЕЗПЕКОВА АСИМЕТРІЯ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ З НАТО

Сьогодні міжнародне безпекове середовище характеризується зростанням геополітичної конкуренції, фрагментацією інституційних механізмів та появою гібридних форм взаємодії, що виходять за межі традиційних категорій союзництва та інтеграції. У цьому контексті відносини України з НАТО становлять особливий науковий інтерес, оскільки поєднують високий рівень практичної взаємодії з відсутністю формального членства. Така конфігурація не лише ускладнює їхнє теоретичне осмислення, але й вимагає перегляду усталених підходів до аналізу міжнародної безпеки.

Актуальність дослідження зумовлена кількома взаємопов'язаними чинниками. Насамперед, після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 р. співпраця України з Альянсом набула безпрецедентної інтенсивності, що фактично трансформувало характер партнерства [4; 5]. Водночас існуючі теоретичні моделі міжнародних відносин не дають вичерпного пояснення цієї взаємодії, оскільки вона не відповідає ані класичній логіці союзництва, ані моделі інституційної інтеграції. Україна, займаючи динамічну позицію в євроатлантичній системі безпеки, не є ні повноцінним союзником, ні звичайним партнером, що свідчить про формування нових, гібридних типів взаємодії.

У цьому контексті дослідження інституційної та безпекової асиметрії дозволяє глибше осмислити механізми функціонування партнерства Україна–НАТО, розглядаючи асиметрію не лише як структурну нерівність, а як реляційний та функціональний феномен, що визначає характер взаємодії, ухвалення рішень і стратегічну поведінку сторін.

Традиційно асиметрія в міжнародних відносинах розглядається як похідна від нерівності матеріальних ресурсів і можливостей держав. У межах структурного реалізму вона інтерпретується як різниця у розподілі сили, що визначає поведінку акторів у міжнародній системі [7; 3].

Однак такий підхід має суттєві обмеження, оскільки не враховує того, що нерівність набуває політичного значення лише у процесі взаємодії. У цьому

контексті реляційний підхід, розроблений Б. Вомаком, дозволяє переосмислити асиметрію як динамічну умову, що формується через співвіднесення стратегій, очікувань і рішень акторів [8]. Така перспектива відкриває можливість аналізувати асиметрію не лише як структуру, а як процес.

Виходячи з цього, доцільно розрізняти інституційну та безпекову асиметрію як два взаємопов'язані виміри міжнародної взаємодії. Інституційна асиметрія проявляється у нерівному доступі до механізмів ухвалення рішень та формування правил, тоді як безпекова асиметрія стосується нерівного розподілу ризиків, відповідальності та гарантій безпеки.. Саме поєднання цих двох вимірів дозволяє адекватно описати специфіку відносин між Україною та НАТО.

Інституційна асиметрія є однією з ключових характеристик відносин між Україною та НАТО. Починаючи з 1990-х років, Україна поступово інтегрується у різні формати співпраці з Альянсом, включаючи програму «Партнерство заради миру», Комісію Україна–НАТО та Раду Україна–НАТО [5].

Водночас Україна не бере участі у ключових процесах ухвалення рішень в Альянсі. Рішення в НАТО приймаються державами-членами на основі консенсусу, що означає відсутність в Україні формалізованого впливу на стратегічні рішення. Отже, формується ситуація, за якої держава глибоко залучена до інституційної взаємодії, але позбавлена можливості визначати її параметри.

Паралельно Україна активно адаптує власні інституції до стандартів НАТО, що охоплює військову сферу, систему управління, логістику та стратегічне планування. Цей процес передбачає інтеграцію без повноправної участі, що є характерною ознакою інституційної асиметрії.

Безпековий вимір відносин Україна–НАТО демонструє ще більш виражену асиметрію. Після 2022 р. Україна отримує масштабну військову підтримку від держав-членів Альянсу, включаючи постачання озброєнь, обмін розвідувальною інформацією, підготовку військових та логістичну допомогу [1; 6].

Однак Україна не є об'єктом колективних гарантій безпеки, передбачених ст. 5 Вашингтонського договору. Відсутність таких гарантій означає, що підтримка не супроводжується автоматичними зобов'язаннями щодо оборони.

У результаті формується специфічна конфігурація, в якій Україна несе основний тягар війни та пов'язані з нею ризики, тоді як Альянс забезпечує ресурсну та політичну підтримку, зберігаючи контроль над рівнем власної залученості. Така модель не вписується у класичні теорії союзнництва і відображає новий тип безпекової асиметрії, що поєднує елементи підтримки та обмеження.

Важливо підкреслити, що інституційна та безпекова асиметрія у цьому випадку не існують ізольовано, а формують взаємопов'язану систему. Обмежений доступ до ухвалення рішень зумовлює залежність України від зовнішніх стратегічних рішень, тоді як безпекова залежність підсилює готовність приймати ці обмеження. Отже, виникає своєрідний механізм відтворення асиметрії, у якому кожен із вимірів підсилює інший.

Такий тип взаємодії можна інтерпретувати через концепцію ієрархії в міжнародних відносинах, де влада реалізується через прийняття обмежень, а не через примус [2].

Асиметрія у відносинах Україна–НАТО має динамічний характер. Вона постійно змінюється під впливом військових, політичних та міжнародних чинників. Це відрізняє її від класичних союзницьких моделей, які є більш стабільними та формалізованими. Відповідно до реляційного підходу, асиметрія формується і відтворюється у процесі взаємодії, що робить її процесуальним, а не статичним явищем [8].

Попри очевидну нерівність, асиметрія виконує важливі функції. Вона забезпечує гнучкість взаємодії, дозволяючи адаптувати рівень співпраці без формального членства. Водночас вона знижує ризики прямої ескалації між НАТО та Росія, що є критично важливим у сучасних умовах. Крім того, вона створює передумови для поступової інтеграції України у євроатлантичний безпековий простір. Тож асиметрія виступає не лише як обмеження, але й як механізм організації співпраці.

У підсумку, партнерство України з НАТО репрезентує складну модель інституційної та безпекової асиметрії, яка не може бути пояснена в рамках традиційних теоретичних підходів. У цій моделі нерівність виступає не лише відображенням різниці потенціалів, а й результатом інституційного оформлення та практичної взаємодії.

Такий підхід дозволяє розглядати асиметрію як динамічний механізм організації міжнародної взаємодії, що поєднує обмеження і можливості. Відповідно, подальше дослідження подібних гібридних форм взаємодії відкриває перспективи для переосмислення сучасних міжнародних відносин, у яких ключову роль відіграє не лише розподіл ресурсів, а й способи їх інституціоналізації та використання у процесі взаємодії

Література:

1. Freedman L. The Russo-Ukrainian War and the Durability of Deterrence. *Survival*. 2023. Vol. 65, No. 6. P. 7–36. DOI: 10.1080/00396338.2023.2285598

2. Lake D. A. *Hierarchy in International Relations*. Cornell University Press, 2009. 232 p.
3. Mearsheimer J. J. *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton, 2001. 555 p.
4. NATO. *Madrid Summit Declaration*. 2022. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2022/06/29/madrid-summit-declaration>
5. NATO. *Vilnius Summit Communiqué*. 2023. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2023/07/11/vilnius-summit-communicue>
6. Sloan S. R. *Defense of the West: NATO, the European Union and the Transatlantic Bargain*. Manchester: Manchester University Press, 2023. 360 p.
7. Waltz K. N. *Theory of International Politics*. Reading, MA: Addison-Wesley, 1979. 251 p.
8. Womack B. *Asymmetry and International Relationships*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016. 262 p.

Дидик О. В.,
аспірант кафедри політології, соціології і культурології
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: МІЖ ЗОВНІШНЬОЮ ОБУМОВЛЕНІСТЮ ЄС ТА ВНУТРІШНІМИ БЕЗПЕКОВИМИ ІМПЕРАТИВАМИ

Сучасна антикорупційна стратегія України трансформувалася з переліку суто правових трансформацій у фундаментальний елемент національної стійкості, де подолання внутрішніх зловживань виступає фактором національної безпеки. Ця еволюція спирається на тривалу ціннісну стабілізацію українського суспільства, для якого антикорупційна повістка залишається пріоритетною навіть у період глобальної турбулентності та воєнного стану. Історичне значення українського протестного руху, зокрема останніх виявів громадянської непокори проти обмеження повноважень НАБУ та САП, полягає у функціонуванні суспільства як «щита», що не дає країні звернути з європейського шляху

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції